

LAKIALOITE 88/2010 vp

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

Eläkkeiden kehityksen vertailussa käytetään erilaisia tunnuslukuja. Maksettujen eläkkeiden keskiarvo on noin 1 300 euron paikkeilla kuukaudessa, mutta keskiarvoa nostavat kohtuuttomasti muutamat huippueläkkeet. Olennaisempi havainto onkin se, että jos eläkeläiset laitettaisiin jonoon eläkkeen suuruuden mukaisessa järjestyksessä, saisi keskimäinen henkilö tässä 1,4 miljoonan ihmisen jonossa eläkettä bruttona 1 040 euroa kuukaudessa. Toisin sanoen 700 000 eläkeläistä saa tätä pienempää eläkettä. 1 000 euroa kuukaudessa on EU:n köyhyysraja. Siksi eläkeläisköyhyyden torjuminen on eläkeläisten edunvalvonnassa ykköstavoite.

Hallitus sanoo, että asia on korjattu takuueläkkeellä. Takuueläke koskee 120 000 pelkkää kansaneläkettä saavaa ja on vain noin 2/3 köyhyysrajalle yltävästä eläkkeestä. Pelkän kansaneläkkeen varassa eläville uudistus on toki myönteinen, mutta sen toimeenpanoon liittyy myös ongelmia. Niiltä takuueläkkeen saajilta, jotka joutuvat olemaan pitkäaikaishoidossa, koko korotuksen vie kunta, koska eläkeläisen omaan käyttöön tuleva ns. suojaosan vähimmäismäärä pysyy edelleen 97 eurossa. Kansaneläkkeen asumistukea saavilta asumistuen aleneminen vie toisella kädellä sen, minkä takuueläkkeen nousu antaa. Ja pientä työeläkettä saavia, jotka saavat osittaista kansaneläkettä, uhkaa jääminen vaille kansaneläkkeen tasokorotuksia, joista luopumista perustellaan takuueläkkeen tulolla.

Maksukatto. Lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulakia niin, että asiakkaan enimmäismaksun eli maksukaton piiriin luettaisiin myös laitoshoidon maksut.

Jatkuvan ja säännöllisen kotipalvelun maksut.

Lakialoitteessa ehdotetaan uutena jatkuvan ja säännöllisen kotipalvelun ja kotisairaanhoidon maksujen poistamista yksinäisiltä henkilöiltä, joiden tulot kuukaudessa jäävät alle 1 100 euron. Tätä pienempiä tuloja saaville palvelu olisi maksutonta. Lisäksi ehdotamme useampijäsenisten perheiden vastaaviin maksuihin huojennuksia.

Nykyisessä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetuksessa yksinäisen henkilön enimmäismaksu on sidottu tuloihin. Enimmäismaksu on 35 prosenttia 520 euron kuukausitulon ylittävistä tuloista. Tällä hetkellä täyttä kansaneläkettä saavan yksinäisen henkilön enimmäismaksu on siis 22,75 euroa kuukaudessa (uuden takuueläkkeen saajan maksu tulee olemaan 57,75 euroa) ja keskimääräistä, 1 100 euron kuukausieläkettä saavan henkilön jatkuvan ja säännöllisen kotihoidon enimmäismaksu on 31,02 euroa.

Ehdotuksemme muuttaisi nämä maksut seuraavasti: Enimmäismaksun laskentasäännön yksinäisen henkilön osalta tulisi olla: $11\% \times 1\,100$ euron kuukausitulon ylittävät tulot = enimmäismaksu. Tällöin täyttä 1 100 euron eläkettä saavan maksu olisi 0 euroa kuukaudessa ja keski-

määräistä eli 1 300 euron kuukausieläkettä saavan maksu olisi 22 euroa kuukaudessa.

Tilapäisen kotipalvelun ja tukipalvelun maksut.

Vastaavat enimmäismaksusäännökset ehdotamme ulotettavaksi koskemaan nykyisestä poiketen myös tilapäistä kotipalvelua ja kotipalveluun liittyviä tukipalveluita, kuten siivouspalveluita, käyntikertakohtaiseksi maksuksi muunnettuna. Tällöinkään palveluista perittävä maksu ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia.

Pitkäaikaisen laitoshoidon maksut. Lakialoitteessa ehdotetaan muutosta pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevien asiakkaiden enimmäismaksuihin. Ehdotamme maksuja alennettavaksi siten, että laitoshoidon kuukausimaksu voi olla enintään 70 prosenttia hoidossa olevan tässä laissa tarkoitettua kuukausitulosta. Tämän säännön puitteissa ehdoton raja on kuitenkin, että maksu määrätään enintään sen suuruiseksi, että hoitoa saavan henkilökohtaiseen käyttöön

jää kuukausittain vähintään 200 euroa. Nykyisen lain mukaan enimmäismaksut voivat olla 82 prosenttia kuukausitulosta ja minimi käteen jäävässä tulossa on 90 euroa.

Asumispalveluista perittävät maksut. Ehdotamme uutena säännöstä asumispalveluiden enimmäismaksusta. Vammaisten, ikääntyneiden ja mielenterveyspotilaiden sekä muiden sosiaalihuoltolain 22 §:ssä tarkoitettujen asumispalvelujen maksuissa maksuja saisi periä enintään niin paljon, että henkilölle jää kuukaudessa vähintään toimeentulotuen perusosaa vastaava rahausuma, josta on vähennetty ravintokustannuksina 48 prosenttia summasta saatujen palvelujen perusteella. Maksu ei saa kuitenkaan ylittää palveluasumisen aiheuttamia kustannuksia. Nykyisessä laissa ei ole asumispalveluiden enimmäismaksuista säännöstä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) 6 a §:n 1 ja 2 momentti ja 7 c §:n 1 ja 2 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 6 a §:n 1 momentti laissa 1408/2001 ja 2 momentti laissa 434/2010 sekä 7 c §:n 1 ja 2 momentti laissa 1051/2009, sekä

lisätään lakiin uusi 6 c ja 7 d § seuraavasti:

6 a §

Maksukatto

Kohtuuttoman korkeaksi nousevan maksurasituksen estämiseksi on asiakasmaksuista palvelujen käyttäjälle kalenterivuoden aikana aiheutuvilla kustannuksilla 590 euron enimmäismäärä (*maksukatto*). Maksukaton ylittymisen jälkeen ovat maksukattoon sisältyvät palvelut maksuttomia asianomaisen kalenterivuoden lop-

puun. Ylläpitomaksun suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Palvelun käyttäjältä perittyjen maksujen yhteismäärää laskettaessa otetaan huomioon kalenterivuoden aikana perityt maksut terveyskeskuksessa avosairaanhoidon palvelusta, yksilökohtaisesta fysioterapiasta, poliklinikkakäynnistä, päiväkirurgisesta hoidosta, sarjahoidosta, yö- ja päivähoidosta, kuntoutushoidosta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon laitoshoidosta. Alle 18-vuotiaan lapsen käyttämistä palveluista perityt mak-

sut otetaan huomioon yhdessä hänen vanhempansa tai muun huoltajansa maksujen kanssa. Tällöin palvelut ovat 1 momentin mukaisesti maksuttomia kaikille henkilöille, joiden maksut otetaan yhdessä huomioon. Alle 18-vuotiaalta ei saa periä ylläpitomaksuakaan.

6 c §

Kotona annettava palvelu

Jatkuvasti ja säännöllisesti annetusta kotisairaanhoidosta ja sosiaalihuoltoasetuksen (607/1983) 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta kotipalvelusta voidaan periä palvelun laadun ja määrän, palvelun käyttäjän maksukyvyn sekä perheen koon mukaan määräytyvä kohdullinen kuukausimaksu.

Kuukausimaksu saa olla enintään jäljempänä tarkoitetun maksuprosentin osoittama määrä tuloajan ylittävistä kuukausituloista. Maksuprosentit ja tulorajat ovat seuraavat:

Henkilömäärä	Tuloraja euroa/kk	Maksuprosentti
1	1 100	11
2	1 285	15
3	1 590	13
4	1 925	12
5	2 210	11

Kun henkilömäärä on suurempi kuin kuusi, tulorajaa korotetaan 316 eurolla ja maksuprosenttia alennetaan 1 prosenttiyksiköllä kustakin seuraavasta henkilöstä.

Kotona annettavasta palvelusta laaditaan yhdessä palvelun käyttäjän kanssa palvelu- ja hoitosuunnitelma. Suunnitelmaan tulee sisällyttää sekä kotisairaanhoidon että kotipalvelu ja siihen liittyvät tukipalvelut, vaikka palvelujen tuottamisesta vastaisivat erikseen kunta ja kuntayhtymä taikka yksityinen palvelun tuottaja. Suunnitelmaa tarkistetaan palvelujen tarpeen muuttuessa. Kunta tai kuntayhtymä vastaa enimmäismaksun ylittävistä palvelumaksuista.

Tilapäisestä kotipalvelusta ja kotipalveluun liittyvistä tukipalveluista peritään maksut samoin perustein kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitusta jatkuvasti ja säännöllisesti annetusta kotisairaanhoidosta ja sosiaalihuoltoasetuksen 9 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetusta kotipalvelusta käyntikertakohtaiseksi maksuksi muunnettuna ja ottaen huomioon, mitä tämän pykälän 7 momentissa säädetään. Tilapäisestä kotisairaanhoidosta voidaan periä enintään 13,70 euroa lääkärin tai hammaslääkärin suorittamasta kotikäynnistä ja enintään 8,70 euroa muun henkilön suorittamasta kotikäynnistä. Tilapäisestä kotisairaanhoidosta ei saa kuitenkaan periä erikseen maksua sellaiselta henkilöltä, joka saa 1 momentissa tarkoitettua jatkuvaa kotisairaanhoidoa.

Palvelun käyttäjän kotona annetusta erikoisairaanhoidosta voidaan periä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen (912/1992) 8 §:n mukainen maksu. Sarsassa annettavasta hoidosta saa kuitenkin periä enintään mainitun asetuksen 11 §:n mukaisen maksun.

Kotona annettavasta palvelusta perittävä maksu ei saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

7 c §

Pitkäaikaisesta laitoshoidosta perittävän maksun perusteet

Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta peritään maksukyvyn mukaan määräytyvä maksu. Maksu voi olla enintään 70 prosenttia hoidossa olevan tässä laissa tarkoitettua kuukausitulosta, jollei tässä laissa toisin säädetä. Maksu voidaan kuitenkin määrätä enintään sen suuruiseksi, että hoitoa saavan henkilökohtaiseen käyttöön jää kuukausittain vähintään 200 euroa.

Jos pitkäaikaisessa laitoshoidossa oleva on välittömästi ennen laitoshoidon alkamista elänyt yhteistaloudessa avioliitossa tai avioliitonomaisissa olosuhteissa ja hänen kuukausitulonsa ovat suuremmat kuin puolison kuukausitulot, maksu määräytyy puolisojen yhteenlaskettujen kuukausitulojen perusteella. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa olevalta perittävä maksu voi olla

enintään 35 prosenttia edellä mainituin perustein yhteenlasketuista kuukausituloista. Laitoshoidossa olevan henkilökohtaiseen käyttöön tulee kuitenkin jäädä vähintään 200 euroa kuukaudessa. Jos molemmat tässä momentissa tarkoitettut puoliset ovat pitkäaikaisessa laitoshoidossa, maksu määräytyy kuitenkin siten kuin 1 momentissa säädetään.

— — — — —
7 d §

Asumispalveluista perittävä maksu

Milloin henkilö saa vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain 8 §:n 2 momentissa tarkoitettua palve-

luusumisen erityiskustannuksiin korvausta muun lain nojalla, voidaan palvelusta periä enintään saatua korvausta vastaava maksu, kuitenkin siten, että henkilölle jää kuukaudessa vähintään toimeentulotuen perusosaa vastaava rahasumma, josta on vähennetty ravintokustannuksina 48 % summasta. Samansuuruinen käyttövara tulee jättää perittäessä asiakasmaksua henkilöltä, joka käyttää sosiaalihuoltolain 22 §:n mukaista asumispalvelua ja palveluasumista. Maksu ei saa kuitenkaan ylittää palveluasumisen aiheuttamia kustannuksia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 .

Helsingissä 21 päivänä lokakuuta 2010

Minna Sirnö /vas
Erkki Virtanen /vas
Mikko Kuoppa /vas
Markus Mustajärvi /vas
Pentti Tiusanen /vas
Paavo Arhinmäki /vas
Merja Kyllönen /vas

Annika Lapintie /vas
Martti Korhonen /vas
Unto Valpas /vas
Esko-Juhani Tennilä /vas
Kari Uotila /vas
Veijo Puhjo /vas
Jyrki Yrttiaho /vas